

НАСТАВА И ВАСПИТАЊЕ

2

Београд, 2018.

Извршни издавач:
Педагошко друштво Србије
Теразије 26, 11000 Београд
тел. 011 268 77 49
www.pedagog.rs
E-mail: casopis@pedagog.rs

Суиздавач:
**Институт за педагогију
и андрагогију Филозофског
факултета Универзитета у Београду**
Чика Љубина 18-20, 11000 Београд
тел. 011 3282 985

За извршно издавача

Наташа Стојановић

За суиздавача

Др Александра Пејатовић

Главни уредник

Др Емина Хебиб

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Одговорни уредник

Др Биљана Бодрошки Спарсиус

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Уредништво

Др Вељко Брборић

Филолошки факултет Универзитета у Београду

Др Саша Дубљанин

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Др Живка Крњаја

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Др Снежана Маринковић

Учитељски факултет у Ужицу Универзитета у Крагујевцу

Др Наташа Матовић

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Др Мати Мери (Matti Meri)

Одељење за образовање наставника Факултета хуманистичких наука Универзитета у Хелсинкију, Финска

Др Саша Милић

Филозофски факултет у Никшићу Универзитета Црне Горе

Др Драгана Павловић Бренеселовић

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Мр Желимир Попов

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Др Илке Паршман (Ilke Parchmann),

Лајбниц институт за педагогију Природно-математичког факултета Универзитета у Киелу, Немачка

Др Јан Петерс (Jan Peeters)

Центар за развој на раном узрасту Одељења за студије социјалне заштите Универзитета у Генту, Белгија

Др Росица Александрова Пенкова

Одељење за образовање наставника Универзитета "Климент Охридски" у Софији, Бугарска

Др Лидија Радуловић

Филозофски факултет Универзитета у Београду

Др Алла Степановна Сиденко

Академија за образовање наставника Државног универзитета „Ломоносов“ у Москви, Русија

Др Павел Згага

Педагошки факултет Универзитета у Љубљани, Словенија

Др Весна Жунић Павловић

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

Универзитета у Београду

Издавачки савет

Др Мара Ђукић

Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

Др Ненад Глумбић

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

Универзитета у Београду

Др Митја Крајнчан

Педагошки факултет Универзитета Приморска у Копру, Словенија

Др Снежана Лоренс (Snezana Lawrence)

Факултет за здравствену, социјалну заштиту и образовање Универзитета Англиа Рускин, Уједињено Краљевство

Др Славица Максић

Институт за педагошка истраживања, Београд

Др Софија Врцељ

Филозофски факултет Свеучилишта у Ријеци, Хрватска

Секретари редакције

Бојана Стојановић

Мирјана Сенић Ружић

Лектор

Татјана Догдибеговић

Лектура текстова на енглеском језику

Мр Ана Поповић Пецић

Преводиоци

За енглески језик мр Ана Поповић Пецић

За руски језик др Дара Дамљановић

Дизајн корица

Предраг Вучинић

Технички уредник

Мара Торбица Јовановић

Штампа

ЈП „Службени гласник“

Тираж

350

Издавање часописа финансијским средствима помаже

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Индексирање часописа: SCIndeks

На годишњем нивоу објављују се три свеске часописа.

САДРЖАЈ

219–234	<i>Слободанка В. Анђић</i>	УЧЕНИЧКИ КОГНИТИВНИ ОБРАСЦИ УПОТРЕБЕ УЏБЕНИКА У ПРОЦЕСУ УЧЕЊА: ПЕРСПЕКТИВА УЧЕНИКА
235–248	<i>Снежана В. Рагисављевић Јанић Ива Р. Бубања Биљана Ј. Лазаревић Душанка А. Лазаревић Ивана Т. Милановић</i>	СТАВОВИ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ПРЕМА ИНКЛУЗИЈИ У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
249–266	<i>Марија Т. Бошњак Сљејановић Миљана Г. Појковић Нађаша П. Бранковић</i>	ПРИМЕНА ИСТРАЖИВАЧКЕ МЕТОДЕ ПРИ ОБРАДИ САДРЖАЈА О ВОДИ У ПОЧЕТНОЈ НАСТАВИ ПРИРОДНИХ НАУКА
267–283	<i>Филип М. Ненадић Илија З. Миловановић Милан В. Ољача</i>	ПРИЈЕМЧИВОСТ ЗА КЊИЖЕВНОСТ У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ: РАЗВОЈ УПИТНИКА, ЊЕГОВА СТРУКТУРА И КОРЕЛАТИ
285–297	<i>Vera M. Savić</i>	READING IN ENGLISH: INFERENCE SKILLS OF YOUNG LANGUAGE LEARNERS
299–309	<i>Zora D. Trninić Janjić</i>	PERSONALITY PROFILE AND LEARNING STYLES OF A TALENTED FOREIGN LANGUAGE LEARNER
311–326	<i>Мирна М. Викаковић</i>	СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ПРОФЕСОРА ПОСЛОВНОГ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА – ПЕРСПЕКТИВА ПРОФЕСОРА
327–340	<i>Аница Р. Крсмановић</i>	ИНДИВИДУАЛНЕ РАЗЛИКЕ У УЧЕЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА КОД СТУДЕНАТА НЕФИЛОЛОШКИХ СТУДИЈА У СРБИЈИ
341–355	<i>Дејан А. Миленковић</i>	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ И АНТРОПОЛОШКИ СТАТУС ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА
357–373	<i>Тајјана Л. Нововић Веселин И. Мићановић</i>	МИШЉЕЊА ВАСПИТАЧА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА О КВАЛИТЕТУ ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ У ЦРНОГОРСКИМ ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА
375–389	<i>Миљана М. Сјасић Шнеле</i>	КВАЛИТЕТ ПОРОДИЧНИХ ИНТЕРАКЦИЈА КАО ПРЕДИКТОР СНАГА И ТЕШКОЋА АДОЛЕСЦЕНАТА
391–403	<i>Јасмина П. Ђорђевић Савка Н. Блајојевић</i>	НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ПРИМЕНА РАЧУНАРА У НАУЧНИМ ИСТРАЖИВАЊИМА КАО ВАЖНА КОМПОНЕНТА У МОДЕРНИЗАЦИЈИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА КОД НАС
405–411	<i>УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ</i>	

JOURNAL OF EDUCATION • CONTENTS

219–234	<i>Slobodanka Antić</i>	STUDENTS' COGNITIVE PATTERNS OF TEXTBOOK USE IN THE LEARNING PROCESS: THE STUDENTS' PERSPECTIVE
235–248	<i>Snežana Radisavljević Janić Iva Bujanja Biljana Lazarević Dušanka Lazarević Ivana Milanović</i>	PRIMARY SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TO INCLUSION IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES
249–266	<i>Marija Bošnjak Štepanović Miljana Popović Nataša Branković</i>	THE USE OF THE RESEARCH METHOD IN TEACHING THE PHYSICAL PROPERTIES OF WATER IN INTRODUCTORY SCIENCE INSTRUCTION
267–283	<i>Filip Nenadić Ilija Milovanović Milan Oljača</i>	AFFINITY FOR LITERATURE AMONG 5 TH -8 TH GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS: THE DEVELOPMENT OF A MEASUREMENT INSTRUMENT, ITS STRUCTURE AND CORRELATES
285–297	<i>Vera Savić</i>	READING IN ENGLISH: INFERENCE SKILLS OF YOUNG LANGUAGE LEARNERS
299–309	<i>Zora Trninić Janjić</i>	PERSONALITY PROFILE AND LEARNING STYLES OF A TALENTED FOREIGN LANGUAGE LEARNER
311–326	<i>Mirna Vidaković</i>	BUSINESS ENGLISH TEACHERS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT: THE TEACHERS' PERSPECTIVE
327–340	<i>Anica Krsmanović</i>	INDIVIDUAL DIFFERENCES IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING AMONG STUDENTS DOING NON-LANGUAGE DEGREES IN SERBIA
341–355	<i>Dejan Milenković</i>	PHYSICAL EDUCATION AND THE ANTHROPOLOGICAL STATUS OF PRESCHOOL-AGE CHILDREN
357–373	<i>Tatjana Novović Veselin Mičanović</i>	THE ATTITUDES OF PRESCHOOL TEACHERS AND EDUCATION SPECIALISTS TO THE QUALITY OF INCLUSIVE PRACTICE IN MONTENEGRIN PRESCHOOL INSTITUTIONS
375–389	<i>Miljana Spasić Šnele</i>	THE QUALITY OF FAMILY INTERACTIONS AS A PREDICTOR OF ADOLESCENTS' STRENGTHS AND DIFFICULTIES
391–403	<i>Jasmina Đorđević Savka Blagojević</i>	THE <i>USING COMPUTERS IN ACADEMIC RESEARCH</i> COURSE AS AN IMPORTANT COMPONENT OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES MODERNIZATION IN SERBIA
405–411	CONTRIBUTORS' NOTES	

ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ • СОДЕРЖАНИЕ

219–234	<i>Слободанка Анђић</i>	КОГНИТИВНЫЕ ОБРАЗЦЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ УЧЕБНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ – ПЕРСПЕКТИВЫ УЧАЩИХСЯ
235–248	<i>Снежана Радисављевић Јанић Ива Бубања Билјана Лазаревић Душанка Лазаревић Ивана Милановић</i>	ОТНОШЕНИЯ УЧЕНИКОВ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ К ИНКЛЮЗИИ В ОБУЧЕНИИ ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ
249–266	<i>Марија Бошњак Сићејановић Милјана Појовић Најаша Бранковић</i>	ПРИМЕНЕНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОГО МЕТОДА В ОБРАБОТКЕ СОДЕРЖАНИЯ О ВОДЕ В НАЧАЛЬНОМ ОБУЧЕНИИ ЕСТЕСТВОЗНАНИЮ
267–283	<i>Филиј Ненадић Илија Миловановић Милан Ољача</i>	ВОСПРИИМЧИВОСТЬ К ЛИТЕРАТУРЕ В СТАРШИХ КЛАССАХ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ: РАЗРАБОТКА ОПРОСНИКА, ЕГО СТРУКТУРА И КОРРЕЛЯТЫ
285–297	<i>Вера Савић</i>	ЧТЕНИЕ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ: УМЕНИЯ ПОНИМАНИЯ У УЧЕНИКОВ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА
299–309	<i>Зора Трнинић Јањић</i>	ПРОФИЛИ ЛИЧНОСТИ И СТИЛИ УЧЕНИЯ У ТАЛАНТЛИВЫХ УЧЕНИКОВ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА
311–326	<i>Мирна Видаковић</i>	ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ДЕЛОВОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА - ПЕРСПЕКТИВА ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ
327–340	<i>Аница Крмановић</i>	ИНДИВИДУАЛЬНЫЕ РАЗЛИЧИЯ В ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА У СТУДЕНТОВ НЕФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ В СЕРБИИ
341–355	<i>Дејан Миленковић</i>	ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ И АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЙ СТАТУС ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА
357–373	<i>Тайјана Нововић Веселин Мићановић</i>	МНЕНИЯ ВОСПИТАТЕЛЕЙ И СОТРУДНИКОВ В ОБУЧЕНИИ О КАЧЕСТВЕ ИНКЛЮЗИВНОЙ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ В ЧЕРНОГОРИИ
375–389	<i>Милјана Сијасић Шнеле</i>	КАЧЕСТВО СЕМЕЙНЫХ ВЗАИМОДЕЙСТВИЙ КАК ПРЕДИКТОР СИЛ И ТРУДНОСТЕЙ ПОДРОСТКОВ
391–403	<i>Јасмина Ђорђевић Савка Блајојевић</i>	УЧЕБНЫЙ ПРЕДМЕТ ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЬЮТЕРА В НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЯХ КАК ВАЖНЫЙ КОМПОНЕНТ В МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВЕННО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК У НАС
405–411	<i>ПРАВИЛО ПУБЛИКАЦИИ ДЛЯ АВТОРОВ</i>	

УЧЕНИЧКИ КОГНИТИВНИ ОБРАСЦИ УПОТРЕБЕ УЏБЕНИКА У ПРОЦЕСУ УЧЕЊА – ПЕРСПЕКТИВА УЧЕНИКА²

Апстракт *Циљ квалитативног истраживања које је представљено у овом раду био је да се представи перцепција ученика основне школе у односу на коришћење уџбеника. Применом уједињеног и полуструктурираног дубинског интервјуа испитивали смо неколико аспеката когнитивних образаца рада на уџбенику: оштри присељ и однос према одговлачењу шекста као основној интелектуалној техници рада на шексту, однос ученика према структуралним компонентама уџбеника и квалитет ученичког метакогнитивног праћења процеса разумевања у току учења из уџбеника. Налази показују да код већине ученика у њиховим когнитивним обрасцима рада на уџбенику: нема изражене праћење рада на шексту; доминира однос према уџбенику као према лисци изолованих информација које треба меморисати; не преознају употребљивост структуралних компоненти уџбеника које су конструисане да им буду подршка у разумевању садржаја који уче. Додатно, ученици показују недовољно развијену метакогнитивну регулацију процеса праћења разумевања шекста. Да би уџбеник могао да обави своје педагошке функције, није довољно (иако је предуслов) да буде конструисан тако да буде подршка учењу, већ је неопходно да га ученици преознају као пошорно средство за израду знања. То води закључку да је неопходно да сам уџбеник, као и праћење рада на уџбенику остану део редовног наставног процеса у школском контексту.*

Кључне речи: *когнитивни обрасци ученика, рад на шексту ученика, учење из уџбеника, метакогнитивна регулација учења, самостално учење ученика.*

1 Е-маил: santic@fasper.bg.ac.rs

2 Рад настао у оквиру пројекта Идентификација, мерење и развој когнитивних и емоционалних компетенција важних друштву оријентисаном на европске интеграције (бр. 179018), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

STUDENTS' COGNITIVE PATTERNS OF TEXTBOOK USE IN THE LEARNING PROCESS: THE STUDENTS' PERSPECTIVE

Abstract *The aim of the qualitative study presented in this paper was to explore primary school students' perspectives on the use of textbooks. Using a questionnaire and semi-structured in-depth interviews, we examined several aspects of cognitive patterns in textbook study: the general approach*

and attitudes to highlighting text as the basic intellectual technique of studying a text, the attitude of students towards the structural components of textbooks, and the quality of students' metacognitive monitoring of the comprehension process during textbook study. The findings show that the majority of students' cognitive patterns when studying from textbooks are characterized by the following: there is no developed strategy of working with the text; textbooks tend to be viewed as a list of isolated pieces of information that should be memorized; students fail to recognize the utility of the structural components of textbooks designed to aid comprehension of the educational content. In addition, students show insufficiently developed metacognitive regulation of the text comprehension monitoring process. In order for a textbook to perform its educative functions, it is not enough (although it is a prerequisite) that it be designed as learning support – it is also necessary for students to recognize it as such. This leads us to conclude that a focus on textbooks themselves, as well as on strategies of textbook study, should become part of the regular teaching process in the school context.

Keywords: *students' cognitive patterns, students' work with texts, textbook study, metacognitive regulation of learning, students' independent learning.*

КОГНИТИВНЫЕ ОБРАЗЦЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ УЧЕБНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ – ПЕРСПЕКТИВЫ УЧАЩИХСЯ

Резюме *Целью качественного исследования, представленного в данной работе, было показать точку зрения учащихся основной школы по отношению к использованию учебников. С помощью вопросника и частично структурированного глубинного интервью, в работе обсуждаются некоторые аспекты когнитивных образцов работы по учебнику: общий подход и отношение к подчеркиванию в качестве основной интеллектуальной техники работы над текстом, отношение учеников к структурным компонентам учебника и качество ученического метакогнитивного мониторинга процесса понимания при занятии по учебнику. Выводы показывают, что в когнитивных образцах работы по учебнику у большинства учащихся отсутствует разработанная стратегия работы с текстом, доминирует понимание учебника как перечня изолированной информации, подлежащей заучиванию; не признают полезности структурных компонентов учебника, предназначенных для поддержки в понимании изучаемого ими содержания. Кроме того, ученики проявляют недоразвитое метакогнитивное регулирование процесса понимания текста. Для выполнения образовательных функций учебника, не достаточно (хотя это обязательное условие) одна функция поддержки в обучении, но, по мнению учащихся, необходимо, чтобы учебник выполнял роль вспомогательного инструмента для построения знания. Это приводит к выводу о том, что учебник и стратегии работы с учебником должны стать частью регулярного обучения в школьном контексте.*

Ключевые слова: *когнитивные образцы ученика, работа с текстом, учение по учебнику, метакогнитивное регулирование учения, самостоятельная работа ученика.*

Др Снежана В. Радисављевић Јанић¹

Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Београду

Ива Р. Бубања

Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду

Биљана Ј. Лазаревић

ОШ „Јосиф Панчић”, Београд

Др Душанка А. Лазаревић

Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду

Др Ивана Т. Милановић

Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду

UDK- 371.3.:796

376.1

DOI: 10.5937/nasvas1802235R

Оригинални научни рад

НВ год. LXVII 2/2018

СТАВОВИ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ПРЕМА ИНКЛУЗИЈИ У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА²

Апстракт *Полазећи од значаја психичких ставова ученика без шешкоћа у развоју према укључивању ученика са шешкоћама у наставу физичког васпитања (ФВ), као и специфичности наставе ФВ, циљ овог истраживања је био да се испитају ставови ученика без шешкоћа у развоју према инклузији ученика с инвалидитетом у редовну наставу ФВ. Ови ставови испитивали су се у односу на пол, разред, преходно искуство с особама с инвалидитетом, као и ниво компетентности ученика. Узорак истраживања је обухватио 291 ученика шестог и седмог разреда из четири основне школе у Београду. За испитивање ставова ученика коришћен је Упитник CAIPE – R (Block, 1995). Резултати истраживања су потврдили факторску структуру инструмената и основне метријске карактеристике. Резултати су показали да ученици имају позитиван став према инклузији у ФВ. Значајни предиктори општег става – инклузија у ФВ јесу пол, разред који ученици похађају и преходно искуство с ученицима са инвалидитетом на часу ФВ, а специфичног става – инклузија у спортској активности у ФВ јесу пол и преходно искуство ученика с ученицима с инвалидитетом на часу ФВ. У раду се указује на потребу даљих истраживања ставова ученика без шешкоћа у развоју према инклузивном ФВ којима би биле обухваћене и остале шешкоће у развоју, већи узрастни распон ученика из различитих образовних средина, што би могло да допринесе планирању програма инклузивног ФВ у школама.*

Кључне речи: ставови ученика, физичко васпитање, инклузија, основна школа.

1 Е-маил: snezana.radisavljevic@fsfv.bg.ac.rs

2 Чланак представља резултат рада на пројектима Ефекти примене физичке активности на локомоторни, метаболички, психосоцијални и васпитни статус популације Републике Србије бр. 47015 и Унапређивање квалитета и доскопности образовања у процесима модернизације Србије, број 47008, чију реализацију финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

PRIMARY SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TO INCLUSION IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES

Abstract *In view of the importance of a positive attitude on the part of students without developmental disabilities towards the inclusion of students with disabilities into Physical Education (PE) classes, and also of the specific features of PE, this study aimed to examine the attitudes of students without developmental disabilities towards the inclusion of students with developmental disabilities in regular PE classes. These attitudes were studied in relation to students' gender, grade of primary school, previous experience with persons with disabilities, and their level of competitiveness. The sample comprised 291 students in grades 6 and 7 of three primary schools in Belgrade. The study used the CAIPE-R questionnaire (Block, 1995). The results corroborated the factor structure of the instrument and its basic metric characteristics. The findings suggest that students have a positive attitude to inclusion in PE. Significant predictors of General Attitude – inclusion in PE are gender, school grade and previous experience with disabled students in PE classes, while significant predictors of Specific Attitude – inclusion in sports activities in PE are gender and previous experience with disabled students in PE classes. The paper points out the need for further research into the attitudes of students without developmental disabilities towards inclusive PE that would include other developmental disabilities and a greater age range of students from different educational environments, which could contribute to the planning of inclusive PE programs in schools.*

Keywords: student attitudes, physical education, inclusion, primary school.

ОТНОШЕНИЯ УЧЕНИКОВ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ К ИНКЛЮЗИИ В ОБУЧЕНИИ ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ

Резюме *Учитывая важность положительного отношения учеников без задержки в развитии к включению учеников с ограниченными возможностями в обучение физическому воспитанию (ФВ), а также специфику этого обучения, целью данного исследования было изучение отношения учеников без задержки в развитии к включению учеников с ограниченными возможностями в регулярное обучение ФВ. Данные отношения рассматривались исходя из пола, класса, предыдущего опыта с детьми с ограниченными возможностями, а также уровня компетентности учеников. В опросе участвовали 291 ученик шестого и седьмого классов из трех восьмилетних школ в Белграде. Для изучения мнения учеников использовался вопросник CAIPE-R (Block, 1995). Результаты исследования подтвердили факторную структуру инструмента и основные метрические характеристики. Результаты указывают на положительное отношение учащихся к инклюзии в обучении ФВ. Важные предикторы Общего отношения - инклюзия в ФВ – это пол, класс, в котором ученики учатся и предыдущий опыт с учениками с ограниченными возможностями на уроках ФВ, Специфичного отношения – инклюзия в спортивных мероприятиях в ФВ – пол и предыдущий опыт с учениками с ограниченными возможностями на уроке ФВ. В статье указывается на необходимость дальнейших исследований отношения учеников без задержки в развитии к инклюзивному ФВ, на примере учеников с другими нарушениями в развитии, различного возраста и уровня образования, а полученные данные могли бы способствовать планированию инклюзивного ФВ в школах.*

Ключевые слова: отношение учеников, физическое воспитание, инклюзия, основная школа.

Марија Т. Бошњак Степановић¹

Педагошки факултет у Сомбору Универзитета
у Новом Саду

Миљана Г. Поповић²

Наташа П. Бранковић

Педагошки факултет у Сомбору Универзитета у Новом Саду

UDK-371.314.6::5/6

DOI: 10.5937/nasvas1802249B

Оригинални научни рад

НВ год. LXVII 2/2018

ПРИМЕНА ИСТРАЖИВАЧКЕ МЕТОДЕ ПРИ ОБРАДИ САДРЖАЈА О ВОДИ У ПОЧЕТНОЈ НАСТАВИ ПРИРОДНИХ НАУКА³

Апстракт Истраживачка метода омогућава посматрајући укључивање ученика у процес активне учења, што доводи до развоја и разумевања наставних садржаја кроз посматрање, анализу информација и критичко мишљење. У раду су приказани резултати испитивања ефикасности примене модела наставе са примењеном истраживачком методом у реализацији садржаја о физичким својствима воде у почетној настави природних наука. Укупни узорак чинило је 109 ученика (експериментална група – 55 ученика, контролна група – 54 ученика) из основних школа у Сомбору и Гајдобра. За мерење квалитета знања о садржајима о води коришћени су иницијални и финални тестови знања, а за њихову обраду коришћена је дескриптивна, каузална и компаративна метода. Анализа резултата испитивања показала је да се применом истраживачке методе постиже виши квалитет знања у односу на традиционалне приступе реализацији почетне наставе природних наука.

Кључне речи: разредна настава, физичка својства воде, истраживачка метода, испитивање ученика.

1 Е-маил: marija.bosnjak@pef.uns.ac.rs

2 Аутор без афилијације.

3 Рад је настао из мастер тезе првог аутора рада која је под истим насловом одбрањена 2017. године на Педагошком факултету у Сомбору Универзитета у Новом Саду.

Van Hook, S. J., Huziak-Clark, T. L., Nurnberger-Haag, J. & Ballone-Duran, L. (2009). Developing an understanding of inquiry by teachers and graduate student scientists through a collaborative professional development program. *Electronic Journal of Science Education*, 13(2), 30-61.

Примљено: 11. 02. 2018.

Коригована верзија текста примљена: 27. 04. 2018.

Прихваћено за штампу: 05. 07. 2018.

THE USE OF THE RESEARCH METHOD IN TEACHING THE PHYSICAL PROPERTIES OF WATER IN INTRODUCTORY SCIENCE INSTRUCTION

Abstract *The research method provides an opportunity for students to be gradually involved in the process of active learning, leading to the development and comprehension of educational content through the asking of questions, information analysis and critical thinking. The paper presents the results of research on the effectiveness of using an instruction model with the applied research method in teaching the physical properties of water in introductory science instruction. The sample comprised 109 primary school students (55 in the experimental group and 54 in the control group) in the town of Sombor and the village of Gajdobra, Serbia. Initial and final knowledge tests were used to measure the quality of students' knowledge of the physical properties of water, and the descriptive, causal and comparative methods were used to analyze the findings. The analysis suggests that the use of the research method results in higher quality knowledge compared to traditional approaches to introductory science teaching.*

Keywords: *teaching specific subjects, physical properties of water, research method, student achievement.*

ПРИМЕНЕНИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОГО МЕТОДА В ОБРАБОТКЕ СОДЕРЖАНИЯ О ВОДЕ В НАЧАЛЬНОМ ОБУЧЕНИИ ЕСТЕСТВОЗНАНИЮ

Резюме *Исследовательский метод обеспечивает учащимся постепенное включение в процесс активного обучения, что приводит к развитию и пониманию содержания обучения посредством вопросов, анализа информации и критического мышления. В статье представлены результаты проверки эффективности применения модели обучения с применением исследовательского метода в реализации учебного содержания о физических свойствах воды в начальном обучении естественным наукам. Исследование проведено на корпусе 109 учеников (экспериментальная группа - 55 учеников, контрольная группа - 54 ученика) восьмилетних школ в Сомборе и Гайдобри. Для оценки качества знания о воде использовались констатирующий и окончательный тесты знаний, а описательные, причинно-следственные и сравнительные методы использовались для обработки полученных результатов. Анализ результатов исследования показал, что применение исследовательского метода обеспечивает более высокий уровень качества знаний, по отношению к традиционным подходам к обучению естествознанию.*

Ключевые слова: *классное обучение, физические свойства воды, исследовательский метод, успеваемость учащихся.*

Филип М. Ненадић¹

Факултет уметности Универзитета у Алберти

Илија З. Миловановић

Филозофски Факултет Универзитета у Новом Саду

Милан В. Ољача

Филозофски Факултет Универзитета у Новом Саду

UDK-316.644-057.874:[371.3::821(407.113)

159.923.072-057.874(497.113)

DOI: 10.5937/nasvas1802267N

Оригинални научни рад

НВ год. LXVII 2/2018

ПРИЈЕМЧИВОСТ ЗА КЊИЖЕВНОСТ У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ: РАЗВОЈ УПИТНИКА, ЊЕГОВА СТРУКТУРА И КОРЕЛАТИ

Апстракт Иако је познато да се мајерњеј језика у школама посвећен књижевним текстовима, прегледом литературе мојће је уочиити недосајак истраживања која истражују ставове ученика о књижевности, корелације дајих ставова, као и ефекте које школски програми остварују на понашање ученика. Циљ овој истраживања био је истражити латентну структуру конструктивне пријемчивости за књижевност, као и утврдити релације са полом и особинама личности ученика. У истраживању су учествовала 544 ученика од V до VIII разреда, узраса 11-15 година, из основних школа са територије Војводине (60.3% женској пола). Ученици су попуњавали Упитник пријемчивости за књижевност за децу – УПК-Д, и крајку верзију упитника Великих пет милс два за децу – ВП+2. Резултати су указали на адекватну бифакторску солуцију упитника, са три корелирана фактора (Незаинтересованост, Темелно читање и Преуштање текста) и једним генералним фактором. Додатно, указано је на специфичну конселацију релација димензија упитника с особинама личности, на узрасне разлике у користи старијих ученика, као и на полне разлике у користи девојчица. УПК-Д се показао одесним и валидним инструментом за примену у раду с ученицима основних школа, те његова практична примена у раду наставника, психолога и педагога може бити корисна приликом савременог рада с осетљивим групама ученика.

Кључне речи: књижевност, особине личности, пријемчивост, Упитник пријемчивости за књижевност, школски узраси.

¹ Е-маил: nenadic@ualberta.ca

AFFINITY FOR LITERATURE AMONG 5th-8th GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS: THE DEVELOPMENT OF A MEASUREMENT INSTRUMENT, ITS STRUCTURE AND CORRELATES

Abstract *Although a significant part of Serbian language education in schools is devoted to the study of literary texts, an overview of the relevant literature on the subject points to a lack of research into students' attitudes to literature, the correlates of these attitudes, and the effects of school curricula on students' behavior. The aim of our study was to explore the latent structure of the construct of affinity for literature, as well as to determine how it relates to students' gender and personality traits. The survey sample consisted of 544 5th to 8th grade students (60.3% female), aged 11-15, in primary schools in the Serbian autonomous province of Vojvodina. The students were asked to complete the Affinity for Literature Questionnaire for children (UPK-D) and the short version of The Big Five Plus Two Questionnaire (VP+2) for children. The results indicate the adequacy of the questionnaire's bifactorial solution, with three correlated factors (Lack of Interest, In-Depth Reading and Immersion in the Text) and one general factor. In addition, the study points out the specific constellation of the relationship between the questionnaire and personality traits, age differences in favor of older students, and gender differences in favor of girls. The UPK-D questionnaire was found to be an adequate and valid instrument for use with primary school students, and can therefore be used by teachers, psychologists and educationalists in advisory work with students from vulnerable groups.*

Keywords: *affinity, literature, personality traits, Affinity for Literature Questionnaire, school age.*

ВОСПРИИМЧИВОСТЬ К ЛИТЕРАТУРЕ В СТАРШИХ КЛАССАХ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ: РАЗРАБОТКА ОПРОСНИКА, ЕГО СТРУКТУРА И КОРРЕЛЯТЫ

Резюме *Хотя значительное количество уроков в преподавании родного языка в школах отводится литературным текстам, обзор научной литературы указывает на отсутствие исследований, в которых изучаются мнения учащихся о художественной литературе, сопоставляются данные точки зрения, обсуждается влияние школьных программ на поведение учащихся. Целью данного исследования было изучение скрытой структуры конструкции восприимчивости к литературе, а также установление связи с половыми и личностными характеристиками учащихся. Исследование проведено на примере 544 учеников V–VIII классов, в возрасте 11-15 лет, из восьмилетних школ с территории Воеводины (60,3% женского пола). Ученики заполняли Вопросник по восприимчивости к детской литературе – ВВДЛ и сокращенную версию вопросника Больших пять плюс два для детей – БП+2. Результаты указали на адекватное бифакторное решение вопросника, наличие трех коррелированных факторов (Незаинтересованность, Тщательное чтение, Подвластность тексту) и одного общего коэффициента. Кроме того, указано на конкретную констеляцию вопросных отношений с личностными чертами, возрастные различия в пользу старшеклассников, а половые различия в пользу девочек. ВВДЛ оказался подходящим и правильным инструментом для использования в работе с учениками основных школ и его практическое применение в работе учителей, психологов и педагогов может быть полезным в консультативной работе с уязвимыми группами учеников.*

Ключевые слова: *восприимчивость, литература, особенности личности, вопросник по восприимчивости к литературе, школьный возраст.*

READING IN ENGLISH: INFERENCE SKILLS OF YOUNG LANGUAGE LEARNERS

Abstract *Reading comprehension is a very complex process that depends on a number of cognitive and metacognitive skills and processes, the crucial ones being inference skills. The paper presents the results of a study that aimed to identify the inference skills of young learners of English as a foreign language in comprehending a narrative text (a comic strip). The participants were 90 young learners aged 11, drawn from a state primary school in Serbia. The post-reading reflection protocol was used to collect qualitative data on the participants' inference skills, while quantitative data were collected by means of a reading task. The results indicate that successful readers applied a variety of inference skills, flexibly combining local inferences (referential, case and antecedent causal inferences) with global inferences (superordinate goal, thematic, and character emotional reaction inferences), and monitoring their comprehension while reading. By contrast, less successful readers relied mainly on local inferences, not monitoring their understanding, which resulted in poor scores in the reading test. The study highlights the need for integrating the development of young English language learners' inference skills into reading programmes.*

Keywords: *young English language learners, reading comprehension, post-reading reflection protocol, local and global inferences, world knowledge.*

Introduction

Reading Comprehension and Inference Skills

Reading comprehension is a very complex process that depends on a number of cognitive and metacognitive skills and processes, the crucial ones being inference skills. Reading knowledge and skills of successful readers operate very quickly in working memory at lower and higher level processing, resulting in text comprehension through the formation of a text model of reading comprehension (Grabe & Stoller, 2011; Nation, 2005). The reader's background knowledge (schema) and inference skills help the formation of a situation model of reader interpretation, without which comprehension is rather shallow (Kintsch & Rawson, 2005). The construction of a textbase and situation model in reading comprehension is very much dependent on inferencing, i.e. "the ability to use two or more

1 E-маил: verasavic035@gmail.com

ЧИТАЊЕ НА ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ: ВЕШТИНЕ ЗАКЉУЧИВАЊА УЧЕНИКА МЛАЂЕГ ОСНОВНОШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Апстракт Читање са разумевањем је веома сложен процес који зависи од великог броја когнитивних и метакогнитивних вештина, од којих су кључне вештине закључивања. У раду се презентују резултати истраживања чији циљ је био да се идентификују вештине закључивања ученика млађе узраста у читању напредне шекста (серија) на енглеском као страним језику. Учесници у истраживању су били ученици млађе узраста (укупно 90), старости 11 година, који су похађали редовну основну школу у Србији. Квалитативни подаци о вештинама закључивања ученика прикупљени су вербалним протоколом, док је шекст читања био инструмент којим су прикупљени квантитативни подаци. Резултати показују да су успешни читаоци примењивали разноврсне вештине закључивања при читању са разумевањем, флексибилно комбинујући локалне закључке (закључивање на основу семантичких, синтаксичких и контекстуалних знакова), са глобалним закључцима (предвиђање, закључивање о теми/поруци шекста, и закључивање о емоционалној реакцији ликов у шексту), уз проверавање содржаности разумевања у току читања. Насупрот томе, мање успешни читаоци ослањали су се углавном на локалне закључке, нису проверавали содржаност разумевања, и остварили су лоше резултате на шексту читања. Истраживање указује на потребу за применом напредних метода којима би се развијале вештине закључивања ученика млађе школског узраста у настави читања на енглеском као страним језику.

Кључне речи: ученици млађе основношколског узраста који енглески језик уче као страни, читање са разумевањем, вербални протокол, локални и глобални закључци, опште знање и лично искуство.

ЧТЕНИЕ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ: УМЕНИЯ ПОНИМАНИЯ У УЧЕНИКОВ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Резюме Чтение с пониманием - очень сложный процесс, который зависит от большого числа когнитивных и метакогнитивных умений и навыков, ключевыми из которых являются заключение и понимание. В статье представлены результаты исследования, направленного на выявление данных навыков и умений учеников младших классов при чтении повествовательного текста (комикса) на английском как иностранном языке. Участниками исследования были ученики младших классов основных школ в Сербии (всего 90), в возрасте 11 лет. Качественные данные о навыках собраны путем вербального протокола, а тест чтения был инструментом для сбора количественных данных. Результаты показывают, что успешные читатели пользовались различными умениями и навыками в понимании прочитанного текста, гибко сочетая локальные выводы (сделанные на основе семантических, синтаксических и контекстуальных смыслов), с глобальными выводами (предвидение, заключение о теме текста и эмоциональной реакции персонажей), проверяя свое собственное понимание при чтении. Напротив, менее успешные читатели главным образом опирались на локальные выводы, не проверяли собственного понимания, получили плохие результаты при решении тестовых заданий по чтению. Исследования указывают на необходимость применения методов обучения, влияющих на развитие навыков заключения и понимания у учеников младшего школьного возраста при обучении чтению на английском как иностранном языке.

Ключевые слова: ученики младшего школьного возраста, изучающие английский как иностранный язык, понимание прочитанного, вербальный протокол, локальные и глобальные выводы, общее знание и личный опыт.

PERSONALITY PROFILE AND LEARNING STYLES OF A TALENTED FOREIGN LANGUAGE LEARNER

Abstract *The present study investigates personality dimensions and learning styles of four talented foreign language learners. As both foreign language teachers and learners face the difficulties associated with language learning on a regular basis, it may be important to find certain behavioral patterns that could serve as guidelines in making the process more comfortable and effective for all parties. The instruments used in the research were the MBTI test to identify participants' orientation on personality dimensions and Kolb's Learning Style Inventory to examine their learning style preferences. The aim of the research was to explore the idea of any commonalities in personality profiles of talented language learners as well as in the learning styles they prefer to apply. The research results suggest that no specific psychological type was identified within the group of participants even though they all scored high on personality dimensions Thinking and Judging. On the measures of preferred learning styles they all scored high on the abstract conceptualization dimension and two learner types were distinguished: Assimilators and Convergers. The conclusion is that learners' different psychological types and learning styles require a more specific teaching approach that would cater for their individual needs.*

Keywords: *personality dimensions, learning styles, gifted students, foreign language learning.*

Introduction

The concepts of giftedness and talent are far from being new constructs as they have been recognized and investigated by researchers for centuries – both on theoretical and empirical grounds. Even though it is generally assumed that gifted individuals and those with special talents and exceptionally high abilities in certain domains can be identified with relative ease, giftedness and the related notion of talent are not easily explained in scientific terms.

The earliest and long prevalent views of giftedness were those based on the psychometric definition of intelligence suggesting that giftedness is a high general intellectual ability (Ter-man & Oden, 1947) measured by the IQ coefficient. Over time, broader views of the concepts of giftedness and intelligence have gained acceptance, among which Gardner's construct of

¹ Е-маил: zorat@ef.uns.ac.rs

ПРОФИЛИ ЛИЧНОСТИ И СТИЛОВИ УЧЕЊА ТАЛЕНТОВАНИХ УЧЕНИКА СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Апстракт У раду се даје приказ истраживања димензија личности и стилова учења четворо талентованих ученика страног језика. Са обзиром на то да се и наставници и ученици језика редовно суочавају са појешкоћама повезаним са учењем страног језика, било би корисно пронаћи одређене шаблоне понашања који би служили као смернице да се процес учини уоднијим и ефикаснијим за све учеснике. Инструмент коришћени у истраживању су МБТИ шесћ за ујврђивање профила личности и Колбз инструмент за одређивање преферираног стила учења. Циљ истраживања је био да се развојри идеја о појенцијалним заједничким карактеристикама у профилима личности и стилловима учења талентованих ученика страног језика. Резултати истраживања имлицирају да не постоји јединствен психолошки тип у групи учесника мада су сви остварили висок резултат на димензијама Мишљења и Просуђивања. На мерама преферираног стилова учења, код свих учесника је уочен висок резултат на димензији апстрактне концептуализације и два типа ученика су идентификована: Теоретичар и Прагматичар. Закључак је да различити психолошки профили и стилови учења које примењују захтевају различите педагошке процедуре који би задовољило њихове индивидуалне потребе.

Кључне речи: димензије личности, стилови учења, даровити ученици, учење страног језика.

ПРОФИЛИ ЛИЧНОСТИ И СТИЛИ УЧЕНИЯ У ТАЛАНТЛИВЫХ УЧЕНИКОВ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Резюме В статье представлен обзор измерений личности и стилей учения на примере четырех талантливых учеников иностранного языка. Поскольку учителя и изучающие языки постоянно сталкиваются с трудностями при изучении иностранных языков, считается полезным найти определенные модели поведения, которые служили бы ориентирами для более удобного и эффективного процесса обучения для всех участников. В исследовании был использован МБТИ тест для определения профилей личности и инструмент Колбы для определения предпочтительного стиля учения. Целью исследования было рассмотрение идеи о наличии потенциальных общих характеристик в профилях личностей и стилях учения у талантливых учеников иностранного языка. Результаты исследования в имплицитном виде показывают, что в группе участников нет единого психологического типа, хотя все они достигли высоких результатов по измерениям Мышления и Суждения. Что касается предпочтительных стилей учения, то у всех участников отмечен высокий результат по измерению абстрактной концептуализации и идентифицированы два типа учащихся: теоретик и прагматик. В заключение можно сказать, что различные психологические профили и применяемые стили учения, требуют иного педагогического подхода, который удовлетворил бы индивидуальные потребности учащихся.

Ключевые слова: индивидуальные измерения, стили учения, одаренные ученики, изучение иностранного языка.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ПРОФЕСОРА ПОСЛОВНОГ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА – ПЕРСПЕКТИВА ПРОФЕСОРА

Апстракт Овај рад се бави стручним усавршавањем професора пословног енглеског језика у високошколским установама у Србији. Тренутно стање у погледу могућности унапређивања наставничких компетенција ових професора је недовољно, те је циљ истраживања анализа њихових ставова и потреба, како би се добиле смернице за креирање адекватног модела усавршавања. Узорак је чинило 30 професора, а као истраживачки инструмент коришћен је анкетник. Резултати су показали да су ставови професора у складу са савременим трендовима у области професионалног развоја, али су и потврдили мањкавости тренутног система усавршавања у Србији. Нов модел усавршавања треба да омогући унапређивање општих и стручних наставничких компетенција идентификованих на основу анализе потреба, да се заснива на сарадњи не само професора, него свих актера у образовању, да садржи механизме праћења примене новостечених знања, и да у већој мери користи виртуелне облике усавршавања. Вредност рада лежи у његовој практичној примени, јер пружа информације које су кључне за креирање релевантног и ефикасног стручног усавршавања професора пословног енглеског језика. Рад може да послужи и као полазна тачка за даља истраживања у домену стручног усавршавања професора језика струке уопште.

Кључне речи: стручно усавршавање, пословни енглески језик, професор пословног енглеског језика, високошколска установа.

¹ Е-маил: vidakovicm@ef.uns.ac.rs

BUSINESS ENGLISH TEACHERS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT: THE TEACHERS' PERSPECTIVE

Abstract *This paper looks at the professional development of Business English teachers at institutions of higher education in Serbia. The current situation regarding the possibilities for improving these teachers' competencies is unsatisfactory, and in view of this, the study sought to analyze their attitudes and needs in order to suggest guidelines for creating an adequate model of professional development. The sample comprised 30 teachers, and a questionnaire was used as a research instrument. The results indicate that teachers' attitudes coincide with contemporary trends in the area of professional development, at the same time highlighting deficiencies in the current system of professional development in Serbia. A new model of professional development should make it possible for teachers to improve their general and professional competencies as identified through needs analysis; it should be based on collaboration not only between teachers but between all actors in education, should include mechanisms of monitoring the application of new knowledge, and make more extensive use of virtual forms of development. The value of the paper is in its potential for practical application, since it provides crucial information for creating a relevant and effective model of professional development for Business English teachers. The paper can also be used as a starting point for further research in the area of professional development of teachers of foreign languages for specific purposes more generally.*

Keywords: *professional development, Business English, Business English teacher, institutions of higher education.*

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ДЕЛОВОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА - ПЕРСПЕКТИВА ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ

Резюме *В данной статье рассматривается профессиональное развитие преподавателей делового английского языка, работающих в высших учебных заведениях в Сербии. Нынешняя ситуация относительно возможностей повышения квалификации этих преподавателей неблагоприятна, и целью исследования было провести анализ их взглядов и потребностей, чтобы получить необходимые данные для создания адекватной модели повышения квалификации. Исследование проведено на примере 30 преподавателей, а в качестве инструмента исследования использовался вопросник. Результаты показали, что отношения преподавателей соответствуют современным тенденциям в области профессионального развития, но также подтвердились недостатки нынешней системы усовершенствования в Сербии. Новая модель профессионального развития должна обеспечить улучшение общих и профессиональных, выявленных на основе анализа потребностей, компетенций преподавателей, сотрудничество не только учителей, но и всех субъектов образования, механизмы мониторинга применения приобретенных знаний и адекватное использование виртуальных форм актуализации знаний. Ценность работы заключается в ее практическом применении, поскольку она предоставляет информацию, которая имеет решающее значение для создания соответствующей и эффективной системы профессионального развития преподавателей делового английского языка. Работа также может служить отправной точкой для дальнейших исследований в области профессионального развития преподавателей иностранных языков с учетом специальности.*

Ключевые слова: *профессиональное развитие, деловой английский язык, преподаватель делового английского языка, высшее учебное заведение.*

ИНДИВИДУАЛНЕ РАЗЛИКЕ У УЧЕЊУ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА КОД СТУДЕНАТА НЕФИЛОЛОШКИХ СТУДИЈА У СРБИЈИ

Апстракт Будући да се сматра да индивидуалне разлике ученика представљају важан фактор који утиче на процес учења страних језика, циљ овог рада је да се испита које су индивидуалне разлике значајне за процес учења енглеског језика код студената нефилолошких студија у Србији, односно колико су оне изражене код ове групе испитаника. У циљу сврху спровели смо анкетно истраживање у којем су учествовала 843 испитаника. При анализи података добијених анкетним истраживањем применили смо факторску анализу и дескриптивну статистику. Резултати факторске анализе показали су да су следеће индивидуалне разлике значајне за процес учења енглеског језика код одабране групе испитаника: инструменталност, мотивација и искуство у учењу енглеског језика, страх од асимилације, језичка анксиозност, ставови према култури и заједници енглеског језика, утицај породице, очекивани Ј2 селф и етноцентризам. Резултати дескриптивне статистике указују на то да су код испитиване групе изражени инструменталност, мотивација и искуство у учењу енглеског језика, ставови према изворној култури и заједници енглеског језика, очекивани Ј2 селф, страх од асимилације и етноцентризам, док језичка анксиозност и утицај породице представљају димензије које нису изражене. Педагошке импликације које произилазе из овог рада односе се првенствено на прилагођавање наставног процеса у складу са добијеним увидима у израженим поменутих индивидуалних разлика.

Кључне речи: индивидуалне разлике, студенти нефилолошких студија, учење енглеског језика.

¹ Е-маил: anica.krsmanovic@filum.kg.ac.rs

INDIVIDUAL DIFFERENCES IN ENGLISH LANGUAGE LEARNING AMONG STUDENTS DOING NON-LANGUAGE DEGREES IN SERBIA

Abstract *Individual differences among learners are regarded as important factors influencing the process of foreign language learning; accordingly, this paper aims to examine which individual differences among university students doing non-language degrees in Serbia are significant for the process of learning the English language. It also aims to determine to what degree these dimensions are present in this particular group. For this purpose, we conducted a survey with 843 respondents, using factor analysis and descriptive statistics in the analysis of obtained data. The factor analysis results indicate that among respondents the following individual differences are significant for the process of learning English: instrumentality, motivation and experience of English language learning, fear of assimilation, language anxiety, attitudes towards anglophone cultures and societies, family influence, expected L2 self and ethnocentrism. The descriptive statistics results indicate that in our sample the following dimensions are prominent: instrumentality, motivation and experience of English language learning, attitudes towards anglophone cultures and societies, expected L2 self, fear of assimilation and ethnocentrism, while language anxiety and family influence are not pronounced. The pedagogical implications of the study primarily involve the adaptation of the teaching process in accordance with these insights into the prominence of the individual differences specified above.*

Keywords: *individual differences, students doing non-language degrees, English language learning.*

ИНДИВИДУАЛЬНЫЕ РАЗЛИЧИЯ В ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА У СТУДЕНТОВ НЕФИЛОЛОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ В СЕРБИИ

Резюме *Поскольку индивидуальные особенности учащихся считаются важными факторами, влияющими на процесс усвоения иностранных языков, целью данной статьи является исследование индивидуальных различий, имеющих важную роль в процессе обучения английскому языку студентов нефилологических вузов в Сербии. Кроме того, целью статьи является определение уровня этих измерений в исследуемой группе студентов. С этой целью проведено анкетирование 843 студентов вузов. При обработке данных, полученных в ходе опроса, был использован факторный анализ и методы дескриптивной статистики. Результаты факторного анализа показали, что следующие индивидуальные различия важны для процесса изучения английского языка у выбранной группы студентов: инструментальность, мотивация и опыт в изучении английского языка, страх перед ассимиляцией, языковая тревожность, отношение к культуре и сообществу английского языка, влияние семьи, ожидаемое самочувствие и этноцентризм. Результаты дескриптивной статистики показывают, что в обследованной группе студентов выражены инструментальность, мотивация и опыт в изучении английского языка, отношение к оригинальной культуре и сообществу, ожидаемое самочувствие, страх перед ассимиляцией и этноцентризм, в то время как измерения языковой тревоги и влияния семьи не обнаружены. Педагогические последствия данной работы связаны прежде всего с адаптацией учебного процесса в соответствии с полученными результатами о наличии и уровне указанных индивидуальных различий.*

Ключевые слова: *индивидуальные различия, студенты нефилологических вузов, изучение английского языка.*

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ И АНТРОПОЛОШКИ СТАТУС ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Апстракт *Ниво физичке активности врло је важан аспект у васпитном и здравственом смислу у раду са децом предшколског узраста. Све се чешће говори о проблему седентарног начина живота који постоји, између осталих, и децу. Решење ове проблема је у адекватној и учесалој примени физичкој вежбања у оквиру физичкој васпитања, или других облика физичких активности. Постоји велики број истраживања и у свету и код нас која се баве овом тематиком истражујући применом антрополошког статуса деце и како физичким вежбањем позитивно деловају на његово унапређивање. За потребе ове истраживања израђеној карактеристичној издвојена су 43 рада која се баве физичким васпитањем и антрополошким статусом деце предшколског узраста. Радови су анализирани употребом дескриптивно-експликативне методе и методе теоријске анализе, а потом класификовани употребом неколико параметара (врста и трајање истраживања, узорак истраживача, узорак мерних инструмената, резултати истраживања), интерпретирани и дискутовани. Приказано је којим се све истраживачима аутори баве и до којих резултата и закључака долазе истражујући ову тематику. Досадашња истраживања у физичкој култури могу да укажу на пут којим треба ићи у даљим радовима на ову тему.*

Кључне речи: *физичко васпитање, антрополошки статус деце, физичка активност, предшколски узраст.*

¹ Е-маил: dejan.milenkovic2309@gmail.com

PHYSICAL EDUCATION AND THE ANTHROPOLOGICAL STATUS OF PRESCHOOL-AGE CHILDREN

Abstract *The level of physical activity is a very important educational and health-related aspect of working with preschool-age children. The problems of a sedentary lifestyle, which also affect children, have increasingly come into focus. The solution to these problems is adequate and frequent implementation of physical exercises as part of physical education, or other forms of physical activity. A number of studies in different countries, including Serbia, have focused on this issue, also exploring children's anthropological status and how physical exercise can be used for its advancement. The present study presents an overview of 43 papers on the subject of physical education and the anthropological status of preschool-age children. The papers have been analyzed using the descriptive/explicative method and the method of theoretical analysis, and then classified according to several parameters (type and duration of research, participant sample, sample of measurement instruments, research findings), interpreted and discussed. The paper also presents the various issues explored by the authors, their results and the conclusions they have reached. Research on physical education conducted to date can point to the direction for further research of this topic.*

Keywords: *physical education, anthropological status of children, physical activity, preschool age.*

ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ И АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЙ СТАТУС ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Резюме *Уровень физической активности является очень важным аспектом в образовательном и медицинском смысле при работе с детьми дошкольного возраста. Все чаще обсуждается проблема сидячего образа жизни, затрагивающая и детей. Решение этой проблемы заключается в адекватном и частом применении физических упражнений на уроках физического воспитания или других форм физической активности. В мире и в нашей стране проводятся многочисленные исследования, посвященные этой теме, при чем изучается антропологический статус детей и влияние физической активности на его улучшение. Для данного исследования обзорного характера идентифицированы 43 статьи, посвященные физическому воспитанию и антропологическому статусу дошкольников. Анализ статей проведен с использованием дескриптивно-эмпикативного метода и метода теоретического анализа, а затем статьи классифицировались на основе нескольких параметров (тип и продолжительность исследования, выборка респондентов, выборка измерительных приборов, результаты исследования), интерпретировались и обсуждались. Указывается на то, какие все вопросы рассматривались авторами, какие результаты получили, какие выводы они сделали при изучении этой темы. Предыдущие исследования в области физической культуры указывают на возможные направления в дальнейших исследованиях этой темы.*

Ключевые слова: *физическое воспитание, антропологический статус детей, физическая активность, дошкольный возраст.*

Татјана Л. Нововић¹

Филозофски факултет у Никшићу
Универзитета Црне Горе

Веселин И. Мићановић

Филозофски факултет у Никшићу
Универзитета Црне Горе

UDK-373.2(497.16)

376.1-056.26/.36(497.6)

DOI: 10.5937/nasvas1802357N

Оригинални научни рад

НВ год. LXVII 2/2018

МИШЉЕЊА ВАСПИТАЧА И СТРУЧНИХ САРАДНИКА О КВАЛИТЕТУ ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ У ЦРНОГОРСКИМ ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА

Апстракт Основни циљ истраживања представљеног у овом раду био је сагледавање мишљења васпитача и стручних сарадника о димензијама актуелне црногорске предшколске педагошкој амбијенци за децу са посебним потребама, имајући у виду стручну особљеност васпитача, начин израде и примене индивидуалних планова за децу, квалитет и начин сарадње са родитељима и тимом за подршку. У сврху обухватније сагледавања и проучавања наведеног предмета, примењена је квалитативна метода истраживања и техника групог интервјуа са васпитачима и стручним сарадницима из три црногорске предшколске установе. Анализирајући димензије презентне инклузивне праксе у црногорском предшколском контексту из визуре интервјуисаних васпитача и стручних сарадника, издвојили смо кључна налазишта, изазове, али и препоруке за унапређивање инклузивног модела. На основу добијених налаза истраживања, установили смо квалитативно значајне промене у пракси, поштујући афирмативни однос васпитача и стручних сарадника према инклузивном моделу рада, њихове професионалне сигурности за рад са децом са посебним потребама, која укључује одговарајућа знања, методске вештине, сигурности при обликовању индивидуалних развојно-образовних планова. Кључни изазови су идентификовани у домену неопходности педагошких норматива у погледу броја деце, затим у неопходности тимског деловања у мрежи подршке, као и неконзистентном планирању обуке за рад по инклузивним начелима.

Кључне речи: инклузија, вртић, компетенције васпитача, стручни сарадници, индивидуални развојно-образовни план.

¹ Е-маил: tabo@t-com.me; tatjanan@ac.me

THE ATTITUDES OF PRESCHOOL TEACHERS AND EDUCATION SPECIALISTS TO THE QUALITY OF INCLUSIVE PRACTICE IN MONTENEGRIN PRESCHOOL INSTITUTIONS

Abstract *The principal goal of the study presented in the paper was to explore the attitudes of preschool teachers and early childhood education (ECE) specialists towards aspects of the current preschool pedagogical environment for children with special needs in Montenegro, with regard to teachers' professional competence, the design and implementation of individual plans for children, and the quality and forms of collaboration with parents and support teams. In order to gain more comprehensive insight and carry out a more thorough analysis of this issue, we used a qualitative research method and the group interview technique with preschool teachers and ECE specialists from three Montenegrin nursery schools. Analyzing the dimensions of present inclusive practice in the Montenegrin preschool context from the perspective of the preschool teachers and ECE specialists interviewed, we have identified the key achievements and challenges, and also made recommendations for improving the inclusion model. Using the findings obtained in the study, we found significant qualitative changes in practice, namely, an affirmative attitude on the part of preschool teachers and ECE specialists towards the inclusion model and their professional competence for working with special needs children including relevant knowledge, methodological skills and adeptness at designing individual development/education plans. The key challenges identified are disrespect of pedagogical norms, the number of children, lack of team action within the support network, and inconsistent planning of teacher training for inclusive education.*

Keywords: *inclusion, preschool institution, preschool teachers' competencies, education specialists, individual development/education plan.*

МНЕНИЯ ВОСПИТАТЕЛЕЙ И СОТРУДНИКОВ В ОБУЧЕНИИ О КАЧЕСТВЕ ИНКЛЮЗИВНОЙ ПРАКТИКИ В ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ В ЧЕРНОГОРИИ

Резюме *Основная цель представленного в данной работе исследования заключается в рассмотрении мнения воспитателей и сотрудников в обучении об измерениях текущей черногорской дошкольной образовательной среды для детей с особыми потребностями, с учетом профессиональной квалификации воспитателей, способа разработки и реализации индивидуальных планов для детей, качества и путей сотрудничества с родителями и с группой для поддержки. В целях всестороннего рассмотрения и изучения указанного предмета был применен качественный метод исследования и техника группового интервью с воспитателями и педагогами-сотрудниками в обучении из трех черногорских дошкольных учреждений. Анализируя измерения нынешней инклюзивной практики в контексте черногорского дошкольного образования на основе взглядов опрошенных педагогов и воспитателей, авторами статьи выделены ключевые достижения, проблемы и рекомендации по совершенствованию модели инклюзии. Полученные результаты исследования указывают на произошедшие существенные изменения качества практической работы, а именно положительное отношение воспитателей и сотрудников в обучении к инклюзивной модели работы, профессиональная готовность к работе с детьми с особыми потребностями, включая необходимые знания, методические навыки, компетентность для создания индивидуальных развивающе-образовательных планов. Ключевые проблемы связаны с несоблюдением педагогических норм в отношении числа детей, отсутствием командной работы в сети поддержки, несогласованным планом подготовки к работе на основе инклюзивных принципов.*

Ключевые слова: *инклюзия, детский сад, компетенции воспитателей, сотрудники в обучении, индивидуальный развивающе-образовательный план.*

КВАЛИТЕТ ПОРОДИЧНИХ ИНТЕРАКЦИЈА КАО ПРЕДИКТОР СНАГА И ТЕШКОЋА АДОЛЕСЦЕНАТА²

Апстракт Успешност суочавања са променама које период адолесценције носи може бити повезан и с одређеним карактеристикама породице, пре свега с функционисањем односа родитељ–дете. У складу с тим, циљ истраживања био је испитати предиктивну моћ димензија квалитета породичних интеракција (задовољства породицом, доживљаја прихватања и одбацивања од стране мајке и оца) у односу на ниво снага и тешкоћа адолесцената (просоцијално понашање, емоционални проблеми, проблеми у понашању, проблеми с вршњацима, хиперактивност). Истраживањем је обухваћено 96 адолесцената узраста од 12 до 15 година. У циљу прикупљања података примењена је скала квалитета породичних интеракција и упитник снага и тешкоћа. Резултати су показали да задовољство породицом представља значајан предиктор нижег нивоа емоционалних проблема адолесцената. Поред тога, доживљај одбацивања мајке повезан је са вишим нивоом хиперактивности, док је прихватање мајке повезано са нижим нивоом проблема у понашању и проблемима са вршњацима, а са вишим нивоом просоцијалног понашања. Тешкоће и проблеми адолесцената могу се одразити на породично функционисање, односе са вршњацима, али и у виду школског неуспеха, оштрије доживљаја нейрорајожености школи. Боље разумевање значаја породичних процеса за развој адолесцената допринело би успешности интервенција намењених побољшању квалитета животног младих.

Кључне речи: адолесценци, квалитет породичних интеракција, снаге и тешкоће адолесцената.

¹ Е-маил: miljanaspasic@gmail.com

² Рад је настао у склопу пројекта *Индикатори и модели усклађивања породичних и пословних улога*, бр. 179002, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

THE QUALITY OF FAMILY INTERACTIONS AS A PREDICTOR OF ADOLESCENTS' STRENGTHS AND DIFFICULTIES

Abstract *Successful coping with changes occurring in adolescence can be related to, among other factors, certain family characteristics, most importantly the quality of the parent-child relationship. Accordingly, the study presented in this paper aimed to examine the predictive power of the dimensions of family interaction quality (family satisfaction, perception of parental acceptance-rejection) in terms of the level of adolescents' strengths and difficulties (prosocial behavior, emotional problems, behavioral problems, peer problems, hyperactivity). The study sample consisted of 96 adolescents aged 12 to 15. Data were collected using the Quality of Family Interactions Scale and the Strengths and Difficulties Questionnaire. The findings show that family satisfaction is a significant predictor of lower levels of emotional problems in adolescents. Also, perceived maternal rejection correlates with higher levels of hyperactivity, while perceived maternal acceptance correlates with lower levels of behavioral and peer problems and higher levels of prosocial behavior. Difficulties and problems in adolescence can affect family functioning and peer relationships, but can also result in poor academic performance and a general sense of poor school adjustment. A better understanding of the importance of family processes for adolescent development would contribute to the effectiveness of interventions aimed at improving adolescents' quality of life.*

Keywords: *adolescents, quality of family interactions, adolescents' strengths and difficulties.*

КАЧЕСТВО СЕМЕЙНЫХ ВЗАИМОДЕЙСТВИЙ КАК ПРЕДИКТОР СИЛ И ТРУДНОСТЕЙ ПОДРОСТКОВ

Резюме *Успешность в преодолении перемен подросткового возраста может быть связана с определенными характеристиками семьи, прежде всего, с функционированием отношения родители-дети. Соответственно, целью данного исследования было изучение предиктивного потенциала качества семейных взаимоотношений (удовлетворенности семьей, чувства принятия и отвержения со стороны матери и отца) и его влияния на уровень сильных сторон и трудностей подростка (просоциальное поведение, эмоциональные проблемы, поведенческие проблемы, проблемы со сверстниками, гиперактивность). Исследование проведено на примере 96 подростков в возрасте от 12 до 15 лет. Для сбора данных были использованы Шкала качества семейных взаимодействий и Вопросник сил и трудностей. Результаты показали, что удовлетворенность семьей является важным предиктором более низкого уровня эмоциональных проблем подростков. Кроме того, чувство непринятия со стороны матери связано с более высоким уровнем гиперактивности, в то время как принятие от матери ассоциируется с более низким уровнем поведенческих проблем и проблем со сверстниками, но с более высоким уровнем просоциального поведения. Трудности и проблемы подростков могут повлиять на семейное функционирование, отношение со сверстниками, успех в обучении, общее восприятие школы. Более полное понимание важности семейных отношений для развития подростка способствует успешности мероприятий, направленных на улучшение качества жизни молодых людей.*

Ключевые слова: *подростки, качество семейных взаимодействий, сильные стороны и трудности подростка.*

Јасмина П. Ђорђевић¹
Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Савка Н. Благојевић
Филозофски факултет Универзитета у Нишу

UDK-378.147.:004(497.11)
37.014.5(497.11)
DOI: 10.5937/nasvas1802391D
Стручни рад
НВ год. LXVII 2/2018

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ПРИМЕНА РАЧУНАРА У НАУЧНИМ ИСТРАЖИВАЊИМА КАО ВАЖНА КОМПОНЕНТА У МОДЕРНИЗАЦИЈИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА КОД НАС²

Апстракт У раду се представља предмет Примена рачунара у научним истраживањима као изборни предмет у оквиру докторских академских студија друштвено-хуманистичких наука код нас. Полази се од претпоставке да је увођење оваквог предмета неопходно како би се докторандима омогућило да уознају појединачне могућности примене рачунара у научним истраживањима и да овладају потребним вештинама за примену дигиталних алата, апликација и техничких могућности рачунара у свим фазама израде научног рада. У раду се нуди детаљан приказ силабуса са дефинисаним циљевима, исходима и садржајем предложеног академског курса, као и приказ метода које су потребне за извођење наставе. Од студента се очекује да током курса стекну потребна знања и вештине на основу којих могу да самостално ураде научно истраживање те да га припреме за објављивање или представљање широј научној јавности у складу с основним принципима и етичким стандардима научних истраживања. Увођење овог предмета важна је компонента на путу академске социјализације младих научних радника и уопште је у складу са Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. го којој се предвиђа дигитална писменост свих учесника и носилаца процеса образовања, а стицање знања и вештина у области информационо-комуникационих технологија основни је предуслов за то.

Кључне речи: примена рачунара, докторске академске студије, друштвено-хуманистичке науке, модернизација.

¹ Е-маил: jasminda.jordjevic@filfak.ni.ac.rs

² Рад је настао у оквиру пројекта *Динамика стурктура српског језика*, бр. 178014, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

THE USING COMPUTERS IN ACADEMIC RESEARCH COURSE AS AN IMPORTANT COMPONENT OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES MODERNIZATION IN SERBIA

Abstract

This paper presents the course Using Computers in Research as an elective course in social sciences and humanities PhD programs in Serbia. It takes as its starting point the assumption that the introduction of such a course is necessary in order to introduce PhD students to the various possibilities of using computers in academic research and to enable them to acquire the necessary skills for using digital tools, applications and other technical possibilities afforded by computers in all stages of research. The paper provides a detailed description of the syllabus, including the objectives, outcomes and content of the proposed academic course, as well as an overview of the methods of instruction. Over the duration of the course, students are expected to acquire the necessary knowledge and skills to be able to independently carry out their research and prepare it for publication or presentation to the wider academic community in accordance with the fundamental principles and ethical standards of academic research. The introduction of the course into the curriculum is an important component of the academic socialization of young researchers, and is in line with the Strategy for the Development of Education in Serbia 2020 which foresees that all participants and actors in education should be digitally literate, with knowledge and skills in the field of information and communication technologies being a basic prerequisite.

Keywords: computer use, PhD studies, social sciences and humanities, modernization.

УЧЕБНИЙ ПРЕДМЕТ ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЬЮТЕРА В НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЯХ КАК ВАЖНЫЙ КОМПОНЕНТ В МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВЕННО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК У НАС

Резюме

В статье представлен курс Применение компьютеров в научных исследованиях как выборный учебный предмет в рамках докторантуры в области общественно-гуманитарных наук в нашей стране. Предполагается, что введение такого предмета, необходимо для того, чтобы докторанты смогли ознакомиться с отдельными возможностями использования компьютерных технологий в научных исследованиях и получить необходимые навыки для применения цифровых инструментов, приложений и технических возможностей компьютеров на всех этапах научной работы. В статье представлено подробное описание учебной программы с определением целей, результатов и содержания предлагаемого академического курса, а также обзор необходимых методов преподавания. Студенты, как ожидается, в течение обучения должны получить необходимые знания и навыки, чтобы самостоятельно проводить свое научное исследование и подготовить его к публикации или презентации широкой научной общественности в соответствии с основными принципами и этическими нормами научных исследований. Введение этого курса является важным компонентом на пути академической социализации молодых ученых и в полной мере соответствует Стратегии развития образования в Сербии до 2020 года, в которой предусматривается цифровая грамотность всех участников и носителей образовательного процесса, а приобретение знаний и навыков в области информационно-коммуникационной технологии является основным предварительным условием.

Ключевые слова: применение компьютера, докторское академическое исследование, гуманитарные науки, модернизация.

НАСТАВА И ВАСПИТАЊЕ

УПУТСТВО ЗА АУТОРЕ

Настава и васпитање је часопис у којем се објављују оригинални научни, прегледни и стручни радови педагошке тематике. У часопису се објављују и прикази монографских публикација.

Достављање радова

Радови се достављају искључиво електронском поштом на адресу:

casopis@pedagog.rs

Рад се доставља у текст процесору Microsoft Word, страница А4 формата, фонт Times New Roman, величина слова 12, проред 1,5.

Текстови треба да буду припремљени у складу са техничким стандардима и напоменама датим у Упутству за ауторе. Текстови који нису припремљени у складу са Упутством за ауторе не узимају се у разматрање.

Језик рада

Радови се достављају и објављују на српском (користи се ћирилично писмо – Serbian, cyrillic), енглеском или руском језику.

Дужина рада

Радови треба да буду дужине до једног ауторског табака, односно до 30.000 знакова с празним местима. Прегледни радови и радови који представљају теоријске анализе могу да буду дужине до 50.000 знакова. У обим радова нису урачунати апстракт и списак коришћене литературе на крају рада. Уредници задржавају право да доносе одлуку о објављивању радове дужег обима од предвиђеног уколико тематика рада и/или предмет истраживања то захтевају и уколико се ради о научним текстовима високог нивоа квалитета.

Оцењивање радова

Након пријема радова за актуелни број уредници обављају преглед радова и доносе одлуку о томе који радови улазе у процес рецензирања.

Уколико се радови тематски не уклапају у концепцију часописа или нису усклађени са захтевима који треба да испуне текстови који се објављују у научним часописима, аутори се обавештавају о томе да рад не може бити прихваћен.

Рад процењују два компетентна рецензента. Рецензенти не знају ауторов идентитет, нити аутори добијају податке о идентитету рецензената.

Након рецензирања, редакција доноси одлуку о објављивању, корекцији или одбијању рада. Сви аутори добијају информацију о одлуци редакције, при чему аутори чији су радови одбијени и аутори којима се радови враћају на корекцију добијају на увид рецензије.

Уколико аутор(и) достави(е) кориговану верзију текста, дужан је да у писменој форми редакцију упозна са свим изменама које је начинио у тексту (број странице на којој се налази измена и означавање места на коме је промена извршена), као и да у тексту јасно означи извршене измене у складу са примедбама и препорукама рецензената.

Обавеза аутора је да на адресу редакције шаљу искључиво оригиналне радове који нису објављени или истовремено понуђени неком другом часопису.

Писање рада

Насловна страна. Насловна страна текста треба да садржи следеће информације: наслов рада, име, средње слово и презиме аутора (и коаутора), назив институције, место и држава (уколико је аутор из иностранства), службену e-mail адресу првог аутора.

Уколико су радови резултат рада на научно-истраживачким пројектима, у фусноти уз наслов рада на насловној страни рада треба дати основне податке о пројекту.

Све странице рада морају бити нумерисане (у доњем левом углу).

Наслов рада. Наслов рада треба да буде концизан, прецизно формулисан, написан великим словима, болд, величина слова 14.

Апстракт. Апстракт треба да има до 1400 знакова (с празним местима). Апстракт се прилаже на језику на којем је писан рад уз обавезан превод апстракта на српски језик уколико се рад прилаже на енглеском или руском језику. Апстракт се објављује на три језика (српски, енглески и руски), а редакција обезбеђује превођење апстракта на друга два језика.

Уколико се ради о радовима који представљају приказ обављених истраживања, апстракт треба да садржи следеће елементе: значај проблема истраживања, циљеве истраживања, методологију истраживања, кључне резултате истраживања, закључке и педагошке импликације. У случају прегледних радова и радова који представљају теоријске анализе, апстракт треба да садржи: проблем који се у раду разматра, приказ структуре рада, кључне информације и објашњења која се дају у тексту и закључке.

Кључне речи. Уз апстракт треба дати и кључне речи (до пет) на језику рада.

Структура рада. Рад треба да буде структуриран на одговарајући начин. Сви радови треба да имају посебно издвојене одељке: увод и закључак. Радови који представљају приказ обављених истраживања, поред увода и закључка, треба да имају следеће одељке: полазне теоријске основе истраживања (где ће наслови одељака бити формулисани у складу с темом рада), методологија истраживања, резултати истраживања и дискусија (уз навођење педагошких импликација обављеног истраживања). Структуру прегледних радова и радова који представљају теоријске анализе треба ускладити са основном темом рада.

Наслове одељака треба јасно и прецизно формулисати, дати центрирано и болд, величина слова 12. Уколико се у тексту одељка користе поднаслови они се дају курзивом, центрирано изнад параграфа или курзивом, у форми реченице која се даје на почетку параграфа. Наслове одељака и поднаслове није потребно нумерички означавати.

Референце. Позиве на изворе у тексту и списак коришћене литературе на крају рада треба дати у складу са АПА стилем (*APA Citation Style - American Psychological Association*).

Све референце на српском језику на списку коришћене литературе на крају рада и у заградама у тексту наводе се латиницом, без обзира на врсту писма на коме су штампани коришћени извори – књиге и часописи. Имена свих аутора која се наводе на списку коришћене литературе на крају рада и у заградама у тексту пишу се увек на исти начин. Презимена српских аутора наведена у тексту пишу се писмом на коме је достављен текст. Презимена страних аутора у тексту се наводе или у оригиналу или у српској транскрипцији – фонетским писањем презимена. Уколико се транскрибују, у загради се обавезно наводе у оригиналу, на пример: Скот (Scott, 2004).

Позиве на изворе у тексту треба дати у заградама уз навођење: презимена аутора, године издања коришћеног извора и броја странице уколико се ради о цитату. Навођење више аутора у загради треба уредити абecedним редом према почетном слову презимена аутора, а не хронолошки. Ако су у питању два аутора, у загради се наводе оба аутора. Уколико је више од два, а мање од шест аутора, када се референца први пут јави у тексту, наводе се сви аутори, а сваки наредни пут у загради се наводи презиме првог аутора и скраћеница – *et al.* (за ауторе са српског говорног подручја) или *et al.* (за стране ауторе). Када је шест и више аутора наводи се само први аутор и скраћеница *et al.* односно *et al.*

Списак коришћене литературе треба да обухвати искључиво изворе на које се аутор позива у раду. Референце се наводе абecedним редом по презименима аутора. Ако се наводи више радова истог аутора, поштује се редослед година у којима су радови публиковани. Уколико има више аутора, референца се наводи према презимену првог аутора, али садржи презимена и иницијале осталих аутора. Уколико постоји више радова истог аутора са истом годином објављивања, радови треба да буду означени словима а, б, с... уз годину издања у загради (нпр: 2012а, 2012б)

На списку коришћене литературе на крају рада није потребно стављати редне бројеве испред референци.

Примери навођења референци на списку коришћене литературе на крају рада:

Књига: Референца треба да садржи презиме и иницијале аутора, годину издања, наслов књиге (курзивом), место издања и издавача.

Apple, M. W. (2012). *Ideologija i kurikulum*. Beograd: Fabrika knjiga.

Чланак у часопису: Референца треба да садржи презимена свих аутора с иницијалима, годину издања у загради, наслов чланка, пуно име часописа (курзивом), волумен (годиште), број, странице.

Colić, V. (2012). Roditelji i vaspitači o pripremi dece za polazak u školu. *Pedagogija*, 67(2), 252-260.

Emmer, E. T., & Stough, L. M. (2001). Classroom management: A critical part of educational psychology, with implications for teacher education. *Educational Psychology*, 36(2), 103-112.

Поглавље у књизи (тематском зборнику): Референца треба да садржи презиме и иницијале аутора, годину издања, назив поглавља, иницијале и презиме свих уредника, наслов књиге (курзивом), прву и последњу страницу поглавља у загради, место издања и издавача.

Maksić, S. i Pavlović, J. (2013). Nastava koja podržava kreativnost. U R. Nikolić (ur.), *Nastava i učenje, Kvalitet vaspitno-obrazovnog procesa* (str. 53-64). Užice: Učiteljski fakultet u Užicu Univerziteta u Kragujevcu.

Cruse, D. A. (2002). Hyponymy and its varieties. In R. Green, C. A. Bean & S. H. Myaeng (Eds.), *The semantics of relationships: An interdisciplinary perspective* (pp. 3-22). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Научни скупови и конференције – радови штампани у целини: Референца треба да садржи презиме и иницијале аутора, годину издања, наслов прилога, иницијале и презиме свих уредника, наслов издања, назнаку: штампано у целини, назив скупа, време одржавања скупа, место одржавања скупа, прву и последњу страницу прилога, место издања, назив институције – организатора скупа.

Spasenović, V., Vujišić Zivković, N., & Skubic Ermenc, K. (2012). The role of comparative pedagogy in the training of pedagogues in Serbia and Slovenia. In N. Popov, C. Wolhuter, B. Leutwyler, G. Hilton, J. Ogunleye & P. Almeida (Eds.), *International perspectives on education, BCES Conference Books, Full Papers, June 28-30 2012, Sofia* (pp. 36-42). Sofia: Bulgarian Comparative Education Society.

Докторске дисертације и магистарске тезе: Референца треба да садржи име аутора, годину, назив документа (курзивом), назнаку: докторска дисертација или магистарска теза, место, институцију или базу у којој је објављена.

Stamatović, J. (2013). *Vrednovanje rada nastavnika u funkciji unapređivanja rada škole* (doktorska disertacija). Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.

Web документ: Референца треба да садржи име аутора, годину, назив документа (курзивом), датум када је сајт посећен, интернет адресу.

Duit, R. (2006). *Science education research – An indispensable prerequisite for improving instructional practice*. Retrieved August 11, 2012 from the World Wide Web
<http://www.esera.org/media/summerschool/esera2006/DUITBR.pdf>

Popadić, D. (2009). *Nasilje u školama*. Beograd: Institut za psihologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i UNICEF. Preuzeto 20. aprila 2015. sa adrese
<http://www.unicef.rs/files/nasilje-u-skolama-za-web.pdf>

Званична документа: Референца треба да садржи назив документа (курзивом), годину објављивања, назив гласила, број.

Pravilnik o programu svih oblika rada stručnih saradnika (2012). Prosvetni glasnik, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 5/2012.

Табеле и графикоци. Уколико текст садржи табеле и графикоци, свака табела, односно графикоци треба да буде означен одговарајућим редним бројем и да има јасно и прецизно формулисан наслов. Наслов табеле и графикана треба да буде позициониран изнад табеле, односно графикана, с тим што наслов табеле треба да буде написан курзивом. Све скраћенице наведене у табелама и графиканима треба да буду објашњене. Објашњења (легенду) треба дати испод табеле или графикана.

Табеле и графикоци треба да буду дати у Microsoft Word формату (што подразумева да су графикоци илустровани у Word-у). У случају да текст садржи табеле и графикоци преузете са интернета, треба да се дају искључиво у резолуцији 300 dpi, grayscale color mode. Ти параметри важе и за фотографије које се прилажу као део текста.

Фусноше и скраћенице. Фусноше и скраћенице требало би избегавати. Уколико се користе, фусноше треба да садрже само додатни текст (коментар), а не податке о коришћеним изворима

Напомена: Уз рад је потребно редакцији доставити следеће информације о аутору (ауторима): име, средње слово и презиме, година рођења, (научно) звање, радно место, службену e-mail адресу, контакт телефон.

JOURNAL OF EDUCATION

CONTRIBUTORS' NOTES

Journal of Education is a journal in which original scientific research articles, reviews and action research reports in the field of pedagogy as well as reviews of relevant monographic publications are published.

Submission of papers

Papers should be submitted by e-mail only to

casopis@pedagog.rs

The paper is submitted in the text processor Microsoft Word, page A4 format, font Times New Roman, font 12, line spacing 1.5 lines.

Language

Papers should be submitted in the Serbian language and cyrillic alphabet.

Foreign contributors submit papers in English or Russian. The papers are published in Serbian, English or Russian. Each paper has Abstracts in Serbian, English and Russian.

The length

The papers should not exceed 30000 characters and spaces. The Abstract and Reference List, which should be at the end of the paper, are not included.

Evaluation of papers

After the receipt of the papers for a particular issue the current editor in-chief reviews them and decides which will be reviewed by two competent reviewers. The reviewers do not know the author's identity, and the authors do not receive information about the identity of the reviewers.

If a paper does not fit the concept of the journal, or the text does not follow the instructions for authors and other requirements, the authors will be informed about the rejection of the paper.

After the review, the Editorial Board decides on publishing, eventual correction or the rejection of a paper. All authors receive information about the Board's decisions, and those authors whose papers are rejected or require corrections receive reviews, too.

If an author submits the paper again they should report (in written form) about all changes done on the original text (page number and marked place where the change was done) in accordance with the remarks and suggestions of the reviewers.

Writing a paper

Title page. The title page should contain the following information: the title, the name of the author/s, the name of the institution, the town, the state (if the author is from abroad).

If a paper reports about the work in scientific-research projects, the essential information about the project should be given in a footnote following the title.

All pages should be numbered in the lower left corner.

The title. The title should be concise, precisely formulated, in bold capital letters.

Abstract. An abstract should contain 1400 characters (with spaces) and be written in the language of the paper. It will be published in three languages (Serbian, English, Russian), and the Editorial Board provides translations in other two languages.

If a paper is about a performed research the abstract should contain the following elements: the importance of the researched problem, the aims of the research, research methodology, key results, conclusions and pedagogic implications. In the case of review papers and papers dealing with theoretical analyses the content of the abstract should reflect the nature of the paper and the content of the text.

Keywords: Up to five keywords in the language of the paper follow the abstract.

The structure of a paper. The paper should be structured in the proscribed way. All papers should contain Introduction and Conclusion. The papers describing a performed research, besides introduction and conclusion should include the following sections: initial research hypotheses,

research methodology, results and discussion. The structure of a review paper or theory analysis should be adequate to the nature of the theme.

The heading of the sections should be formulated precisely, centered and bold. If a section contains sub-headings they should be given in italics, centered above a paragraph, indented, in a "sentence form". The headings and sub-headings should not be numerically denoted.

References. The references/bibliography should be stated according to the APA Citation Style – American Psychological Association).

All references in Serbian, given in the Reference List at the end of the paper should be in Latin letters regardless of the type of the letters used in the used sources – books or journals. The names of all authors which are stated in the Reference List and in brackets within the text are always transcribed in the same way. The surnames of Serbian authors are written in the alphabet used in the paper. The surnames of foreign authors are written either in original or in Serbian transcription – phonetic principle. If transcribed, the original transcription should be given in brackets. References within the text should contain: the author's surname, the year of publication of the used source and the number of the page if a citation is used. If more authors should be cited in brackets within the text, they are cited in alphabetic order, not chronologically. If there are only two authors, both should be written in brackets, but if there are more than two then the surname of the first author is given and the abbreviation "i sar." (for the authors from Serbian speaking regions) or "et al." (for foreign authors)

The Reference List at the end of the paper should not be numerically denoted.

The notes for citing the references of the used literature at the end of the paper:

Book: the reference should contain the surname and name initials of the author, the year of publication, the title (in italics), the place and name of the publisher.

Journal article: the reference contains the family names and name initials of all authors (the year of publication – in brackets), the title of the article, full name of the journal (italics), volume (year) number, pages.

Chapters in a book / thematic Proceedings: the reference should contain the surname and name initials of the author, the title of the chapter, initials and surnames of all editors, book title (italics), the first and the last page of the chapter (in brackets), place and publisher.

Scientific meetings and conferences – the papers published in full: the reference should contain the author's surname and name initials, the year of publication, the title of the article, initials and surnames of all editors, the title of the publication, the note: published in full; the name and time of the meeting, the first and the last page of the article, the place of publication and the name of the institution – the organizer of the meeting/conference.

Unpublished master and doctoral theses: the reference should contain the name of the author, the title of the document (italics) and the note: doctoral, master thesis, place, and institution.

Web documents: the Reference contains the name of the author, the title of the document (italics), the date when the site was visited, web address.

Legal documents: the reference should contain the title of the document (italics), the year of publication, the name of the media, the number.

Tables and graphs. If a text contains tables and/or graphs, each table or graph should be numerically denoted with a clearly and precisely formulated title. All abbreviations in the tables and graphs must be explained. The explanations (legend) should be given under the table or graph.

Footnotes and abbreviations. Abbreviations and footnotes should be avoided. If used, footnotes should contain only the additional information or comment, not the data about the used sources.

Note: The paper should be accompanied by the following information to the Editorial Board: the name/s of the author/s, the year of birth, academic qualification, work position, e-mail address, phone contact.

ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ

ПРАВИЛО ПУБЛИКАЦИИ ДЛЯ АВТОРОВ

В журнале “Обучение и воспитание” (Настава и васпитање) публикуются научные и обзорные статьи, сообщения, информационные материалы по педагогике и дидактике. В журнале публикуются рецензии о монографических изданиях.

Представление рукописи. – Материалы направляются в редакцию только по электронной почте по адресу:

casopis@pedagog.rs

Требования к оформлению рукописей: текст должен быть представлен в текстовом редакторе Microsoft Word, на странице стандартного формата А4, шрифтом – Times New Roman, размер шрифта 12, межстрочный интервал – 1,5. При отправке статьи по электронной почте необходимые шрифты прилагаются отдельными файлами.

Язык статей. – Журнал выходит на сербском языке, на кириллице (Сербиян, Куриллик). К публикации также принимаются статьи на английском и русском языках, написанные заграничными сотрудниками. Статьи публикуются на сербском, английском или на русском языке; каждая статья сопровождается резюме на сербском, английском и русском языках.

Объем статьи. – Предельный объем рукописей – 16 страниц основного текста, или 30 000 знаков с пробелами. В объем статьи не входят резюме и список используемой литературы в конце статьи.

Оценка рукописи. – Главный редактор принимает решение о том, какие из полученных рукописей пройдут процесс рецензирования. Рукописи, оформленные без соблюдения указанных требований, не рассматриваются. Рукописи рецензируются двумя компетентными рецензентами. Рецензентам не сообщается имя автора, автору не сообщаются имена рецензентов.

После рецензирования редакция принимает решение о публикации, доработке или отказе от публикации. Все авторы получают информацию о решении редакции. Если автор вновь представляет данную работу для публикации, он должен в письменном виде сообщить о всех изменениях, которые он сделал в тексте (номер страницы и место изменений), в соответствии с замечаниями и рекомендациями рецензентов.

Заглавный лист. – Заглавный лист текста должен включать следующую информацию: название статьи, сведения об авторе (соавторах): фамилия, имя, ученая степень, звание, место работы, город, страна. В случае, если работа содержит результаты, полученные в рамках научно-исследовательского проекта, в сноске приводится основная информация о проекте.

Все страницы текста должны быть пронумерованы (левый нижний угол).

Заглавие статьи. – Заглавие статьи печатается строчными буквами, жирным шрифтом.

Резюме. – Предельный объем резюме – 1400 знаков (с пробелами). Резюме к статье должно быть представлено на языке статьи. Резюме публикуется на сербском, английском и русском языке, а редакция обеспечивает перевод резюме. В резюме предлагаемых для публикации научных статей автор должен дать обоснование актуальности темы, четкую постановку целей и задач исследования, аргументацию, обобщения и выводы, представляющие интерес своей новизной, научной и практической (педагогической) значимостью. В случае обзорных статей и статей, представляющих собой теоретический анализ, содержание резюме должно соответствовать характеру работы и содержанию текста.

Ключевые слова. – Резюме сопровождается списком ключевых слов (до пяти) на языке работы.

Структура работы. – Статья должна быть структурирована соответствующим образом. Все работы должны иметь введение и заключение. Кроме того, исследовательские работы должны иметь следующие разделы: теоретические основы исследования, методологию,

результаты и обсуждение полученных результатов. Структура обзорных и других статей должна быть согласована с основной темой работы.

Заголовки разделов печатаются курсивом. Заголовки разделов и подзаголовки приводятся без нумерации.

Ссылка. – Литература, на которую даются ссылки в тексте, приводится в конце статьи в соответствии с АПА (APA Citation Style – American Psychological Association). Ссылки на литературу в тексте даются в скобках: фамилия автора, год издания, страницы.

Литература в конце статьи приводится без нумерации с указанием следующих выходных данных:

– для книг – фамилия, инициалы автора, год издания, полное название книги (курсивом), место издания и издательство.

– для статей в журнале – фамилия, инициалы автора, год издания в скобках, полное название статьи, полное название журнала (курсивом), год и номер журнала, страницы.

– для статей в книге, сборнике – фамилия, инициалы автора, год издания, полное название статьи, фамилии и инициалы всех редакторов, название сборника или книги, где опубликована статья (курсивом), страницы, определяющие границы статьи в издании, место издания, издательство.

– научные конференции – фамилия, инициалы автора, год издания, полное название статьи, фамилии и инициалы всех редакторов, название сборника, название конференции, время и место проведения конференции, страницы, определяющие границы статьи в издании, город издания, название института – организатора конференции.

– неопубликованные кандидатские диссертации и магистерские работы – ссылка должна включать фамилию и имя автора, год, название (курсивом), заметку: кандидатская диссертация, магистерская работа, место, институт – университет, факультет.

– веб документ – ссылка должна включать имя автора, год, название документа (курсивом), время посещения сайта, интернет адрес.

– официальные документы – название документа (курсивом), год издания, название публикации, номер.

Таблицы и графики.– Если в тексте содержатся таблицы и графические материалы, они должны быть отмечены порядковым числительным. Все сокращения, перечисленные в таблицах и графиках должны быть объяснены. Пояснения должны быть приведены под таблицей или графическим материалом.

Сноски и сокращения.–Сноски и сокращения следует избегать. По необходимости сноски могут содержать только дополнительный текст (комментарий); данные об используемых источниках не приводятся в сноске.

Примечание: К рукописи прилагаются следующие сведения об авторе (авторах): фамилия, имя, отчество, год рождения, ученая степень, звание, место работы, электронный адрес, номер телефона.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37

НАСТАВА и васпитање = Journal of Education = Обучение и воспитание / главни уредник Емина Хебиб ; одговорни уредник Биљана Бодрошки Спариосу.
- Год. 1, бр. 1 (март 1952)- . – Београд : Педагошко друштво Србије : Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду, 1952- (Београд : Службени гласник). – 24 cm

Три пута годишње. – Текст на срп. и енгл. језику.
ISSN 0547-3330 = Настава и васпитање
COBISS.SR-ID 6026754